

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Skjalde-Blik paa Danmarks Stjerne i Sølv-Bryllups og Kronings-Aaret 1840

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Skjalde-Blik paa Danmarks Stjerne i Sølv-Bryllups og Kronings-Aaret 1840", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 16. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1840_678-txt-shoot-idm720.pdf (tilgået 07. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Nyaars-Aften

(i Danske Samfund.)

Mine Herrer!

Vel er jeg treven til at komme ud af Kulen, selv naar Solen skinner saa deilig som i Gaar, men jeg hører dog ingenlunde til de dagskye Dværge, saa, naar jeg først slipper ud, bader jeg mig med stor Fornøjelse i Solen, saavel som andre Mennesker, og det var lykkeligviis ogsaa Tilfældet igaar. Som sædvanlig standsede jeg da paa Volden over Vesterport, hvor Udsigten er særdeles efter min Smag, blandt Andet vistnok, fordi man der seer baade Himmel og Jord og Hav paa een Gang, altsaa hele det naturlige Universitet, der er ligesaa oplivende, som det Unaturlige er aandsfortærende. Da vi nu var saa nær ved *Nyaar*, faldt det mig naturligviis ind, at det vel var sidste Gang, jeg nød denne Udsigt i det gamle Aar, og skiøndt jeg tit med Flid har beviist mig selv, at vores *Nyaarsdag* er en urimelig Ting, da den hverken falder sammen med Vinter-Soelhverv eller Foraars-Jævndøgn, som der var Mening i, men falder plump med Dørren ind i Huset, saa var der dog ogsaa for mig noget Særdeles ved den Forvandling fra 1839 til 1840, som om den *Nyaarsdag* var en Axel, hvorom Tidens Hjul dreiede sig. Herved faldt jeg da i Tanker over det Tidens Hjul, der unægtelig fordunkler alle de syv og alle de utallige Verdens Underværker, thi hvor latterlig end Vægten er, man lægger paa 18*Præteritum*, *Præsens* og *Futurum* i den sorte Skole, hvor Intet skeer, som er værdt at tale om enten i den forbigangne, den nærværende eller den tilkommende Tid, saa er dog andensteds, hvor der virkelig skeer noget Mærkværdigt, denne Forskiel mellem *Fortid*, *Nutid* og *Fremtid* ganske rigtig en Hovedsag, vi altid skulde have i frisk og levende Minde, og som derfor nødvendig slaaer os *Nyaars-Aften*, da det gamle Aar ligger bag os med alle sine Tildragelser, og det Ny staaer for os med alle sine Mueligheder, saa det nærværende Øieblik, midt imellem, er nær ved at forsvinde uændset. Det Sidste er imidlertid en stor Feil, da det nærværende Øieblik ved at blive uændset ogsaa bliver ubenyttet, og er dog alle Dage det Eneste, vi kan udrette Noget med, og naar jeg derfor iaften ønsker Dem og mig selv et lyksaligt Nyaar, da ønsker jeg os dermed først og fremmest Sind og Lykke til at gribe Øieblikket og benytte det saa godt som mueligt, thi ved at tage os i Fortiden eller drømme om Fremtiden, spille vi kun vor Tid og fortære vor Kraft til ingen Nytte, da det Forbigangne dog aldrig lader sig opmane og det Tilkommende bliver kun noget værdt ved at fødes af en daadfuld Nutid. Men skal vi rettelig benytte Øieblikket, saa vor Nutid kan blive hvad jeg kalder daadfuld, da maae vi vistnok ikke glemme, at Øieblikket faaer hele sin Betydning af den Fortid, det skylder sit Udspring, og af den Fremtid, det giver Byrd, saa kun naar Fremtiden bliver Fortiden værdig, er Øieblikket vel anvendt. Tilønsknigen af et lyksaligt Nyaar indslutter derfor ogsaa det Ønske i sig, at v3 19stedse maae see vor herlige Fortid i et klarere Lys, og arbeide rask paa en ligedan Fremtid, uden at ændse hvad Opoffrelse det for Øieblikket koster, eller forvirres af de skiæve Domme, vi nødvendig møde hos alle dem, der, som Dyrene, leve kun for Øieblikket, og føle sig hverken sammenkiædede med store Forfædre eller bekymrede for en straalende Efterslægt.

Og skulde det vel nu være et tomt Hjernespind, eller mon det ikke være et af de Lynglimt, der aabner store og lyse Udsigter, naar Aanden kommer over os, hvad der slog mig under Betragtningen af *Himlen*, *Jorden* og *Havet*, sammensmeltende i Daglyset, at deri speile sig Tiderne og vort Forhold til dem!

Fortiden, synes mig er som *Himlen*, der hvælver sig over os og drager os underlig til sig, som vort oprindelige Fædreneland, baade Livets og Lysets hemmelige Udspring, men er saa stor og ophøiet, at vor Virksomhed kan ikke naae den, vor Daarskab ei skade og vor Viisdom ei nytte den, saa vort Forhold til den forandres kun ved *Lys* og *Mørke*, og dette Forhold er os vigtigt ei for Himlens, men kun for vor egen Skyld. Ja, saaledes betragter jeg Fortiden, der jo for Mange er ligesaa øde og tom, som den synlige Himmel for de Blinde og for os Alle i en bælgmørk Nat, men er ikke desmindre for alle sine Kyndinger med aabne Øine et himmelblaat Kiærminde-Dyb ei blot med utallige Lys som tindrende Stjerner, men, ved Underværket i *Tidens Fylde*, selv med Soel og Maane til Liv og 20Frugtbarhed i Aandens Verden, saa hvad der, som Glemsel, Vankundighed og Selvklogskab, afbryder vor historiske Forbindelse med Fortiden, foraarsager aandelig det samme Tab, som Blindhed og Mørke legemlig, ved at skjule Himlen og dermed hele Verden i sin Storhed og Glands for vort Øie.

Nutiden, eller det nærværende Øieblik, forekommer mig som *Jorden*, den eneste Gienstand for egenlig Besiddelse, den faste Grundvold for alle Bygninger, og Skue-Pladsen for alle de store Begivenheder, som virke afgjørende og efterlade sig kiendelige Spor, fordi den er det Nærværende og Haandgribelige, Moder-Skiødet og Grav-Høien for Alt hvad der voxer og visner, fødes og dør, i bestandig Vexel-Virkning med Menneskens Børn. Til Nutiden som til Jorden, staae vi derfor, alle vore Dage, enten vi vil eller ikke, i det

tætteste, mangfoldigste og mest udviklede Forhold, og her er det *Liv* og *Død*, det fremfor Alt gjælder om; thi derpaa beroer det aandelig med Nutiden, som legemlig med Jorden, om den skal tjene os, eller vi tjene den, saa hvem der tænker, de ved at drive med Strømmen kan faae Held til at vende den, tage ligesaa mærkelig feil, som hvem der vilde opsætte sin Virkning paa Jorden til efter sin *Død*.

Fremtiden, som de underlige Tvillinger Lykkens og Ulykkens dunkle Moder-Skiød, ligner endelig i mine Øine *Havet*, det immer bevægelige og foranderlige, snart blikstille eller let bølgende, snart oprørte og brusende Hav, der ligesaa naturlig vækker dybe Længsler og stolte Forhaabninger, som det 21skrækker de Feige og opsluger de Dristige, men er altid hvad der udvider vor Synskreds i det Uendelige. Det gaaer derfor Mange med *Fremtiden* ligesom de rette Land-Krabber med *Havet*, at de, fordybede i det nærværende Øieblik, kun høre dunkle Rygter om *Fremtiden* og ændse den ikke, medens det dog ene er *Frygt* og *Haab*, der sætter os i en virkelig Forbindelse med *Fremtiden*, som med *Havet*, og da nu *Frygt* og *Haab* er de store Drive-Hjul i al *menneskelig* Virksomhed, bortfalder den nødvendig i samme Grad, som *Fremtiden* taber sin Betydning og sine Tillokkelser for os.

Men er det dog ikke maaskee en ørkesløs Betragtning, jeg her indbyder Dem til at dele, eller kan jeg sige Dem hvortil den nytter?

Dette i vore Dage sædvanlige Spørgsmaal ved alle store Blik paa *Livet*, vil jeg kun nævne, for at De kan vide, det undgik ikke min Opmærksomhed, men vil ingenlunde prøve paa at besvare, thi seer De under *Talen Lynglimt* fra den dunkle Fortid, og hører De et Kald til kraftig Virksomhed i ædle Øiemed, da er Betragtningen langt fra at være ørkesløs, enten saa jeg kan sige Dem, hvortil den kunde nytte eller ikke, men seer og hører De intet Saadant, da hjalp det dem ikke heller det mindste, om jeg end soleklart beviste, det burde saa være. Kun det veed jeg, at hos mig var Betragtningen ikke ørkesløs, thi den drev mig til at benytte Aarets sidste Øieblikke bedre end jeg pleier, og den vakde lyse Forhaabninger hos mig om det Tilstundende og dermed alle de Kræfter, der hos mig kan sættes i Bevægelse til *Fremtidens* 22Tarv, og jeg er endnu paa mine gamle Dage i visse Maader et Barn, saa de Forhaabninger der glimte mig imøde *Nyaars-Aften* fryde mig dobbelt, fordi den *Aften* har i Folkets Tankegang Hævd paa at give sikkre Varsler. Og hvorfor skulde jeg nu ikke tænke, at De, mine Herrer! næsten Alle meget yngre end jeg, altsaa Barndommen naturlig nærmere, ønske med mig de lykkeligste Varsler denne *Nyaars-Aften*, da *Frederik den Sjettes* Aar udløbe og *Christian den Ottendes* oprinde! Vel sandt, at for Ungdommen, hvis *Fremtid* synes en Evighed, og hvis *Haab* derfor har kiække Vinger, er Udsigterne af Naturen smilende; men naar vi hæve os over det blot Personlige, Indskrænkede og Egennyttige, til *Folket* og *Fædrenelandet*, til *Aand* og *Storværk*, da føle dog de Unge saavel som de Gamle, at *Fremtiden* er saare uvis, og selv det mindste lykkelige Varsel ei at foragte, og jo bedre vi kiende til Tiden bag os, desmere maae vi i *Aften* ønske et godt Varsel om Tiden for os; thi *Frederik den Sjettes* Dage var til alle Sider, saa de kan tænkes fortsatte paa de forskielligste, skarpest modsatte Maader. Ja m. H. Slutningen af forrige Aarhundrede og Begyndelsen af Dette var aabenbar en stor Overgangs-Tid, hvori modsatte Retninger idelig mødtes, kæmpede og krydsede hinanden, uden at det endnu synes afgjort, hvad der skal seire, eller om den store Overgang skal være til det Bedre eller til det Værre, saa at naar jeg dristig paastaaer, det vil allevegne være til det Bedre og hos os til det Bedste, da er det langt meer af gode Forvarsler end af haandgribelige 23Beviser min Dristighed Udspringer, og mellem disse gode Varsler synes mig vigtigst hvad der er mig vissest: Lyset, der omskinner, og Gløden, der opluer mig, naar jeg, som i disse Dage, det skarpeste jeg kan, stirrer frem og tilbage for at skiønne hvad Fortiden spaaer og hvad *Fremtiden* lover. Ja m. H. dette *Aandens* Vidnesbyrd om et forestaaende Tidsrum, hvori *Lyset* skal forklare den Fortid, hvorover nys Mørket rugede, og hvori *Nutiden*, kun alt for længe *Krigens* og *Dødens* Bytte, opoffres til alle *Livets* og *Fredens* gavnlige Sysler og skiønne Konster, saa stigende *Haab* om *Fremtiden* afløser den voxende *Frygt*, hvormed den længe saaes imøde; dette *Aandens* Vidnesbyrd er mig denne *Nyaars-Aften* endnu et sikkrere Varsel end giennem hele den forbigangne Menneske-Alder, fordi det ved *Dødens* Porte har staaet sin Prøve, forstummede ikke med den Konges Læber, til hvis *Liv* jeg fra min Ungdom knyttede *Haabet* for denne Plet af Jord, men blev end mere hørirøstet i vor ny Konges Dage, som et Udraab af den længe forventede, forberedte og forkyndte, men dog først nu indtraadte *Nyaars-Tid*.

Ja m. H. vel har jeg glædet mig som et Barn til det Kongelige *Guld-Bryllup*, jeg ad Aare ventede at opleve, og at see forherliget ved en stor Kiendsgierning, som afgjørende beviiste, at Bladet i det mindste hos os virkelig har vendt sig til *Aandens*, til *Folke-Livets* og *Moders-Maalets* Fordeel, *Seiers-Fest* og *Gylden-Aar*; men dog har alt længe "*Sølv-Bryllup*" ringet for mit Øre som det rette Navn paa hvad Glæde²⁴ligt der staaer for Dørren, og *Christian den Ottendes* Nyaar bliver jo netop et *Kongeligt Sølvbryllups* saavel som et *Kronings-Aar*, saa det er i sin Orden, at jeg netop nu varsler for et tredobbelt *Bryllup* i *Aandens* Rige, som skal forherlige *Christian den Ottendes* Dage. Mit Varsel vilde imidlertid synes mig selv svagt, hvis der ikke i mit naturlige Billed-Sprog, som er Nordens Myther, fremsprang et Udtryk for de store Ægteskaber, jeg ønsker og haaber, mellem *Lyset* og *Fortiden*, *Livet* og *Nutiden*, *Lykken* og *Fremtiden*, og derfor kronedes først min glade Stemning denne *Nyaars-Aften* ved *Aandens* Mindelse om, at de *Bryllupper*, jeg tænkte paa, var fra *Arilds-Tid* omspaaede i *Norden*, ved de tre *Jette-Mørs* Ægteskab med *Aserne*: *Frigges* med *Odin*, *Sifs* med *Thor* og *Gerdas* med *Frey*; men da jeg ingenlunde tør stole paa, at denne Lignelse vil være Dem enten saa giennemsigtig eller saa giennemgribende, som den er mig, vil jeg lade det være Nok at have nævnet dem til min egen Fornøielse, og slutte med Ønsket, De vist alle deler, at vi maae leve den Dag, da det er soleklart, at alt Dette var kun *Hjernesvind* i den Betydning, som al Poesi kan kaldes saa, hvor "*Hjerne* og *Brage*" var

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

Navnet baade paa Himlens og Jordens Skjalde, der dristig sang hvad *Odin* saae fra *Lydskjalv!*
